

## Амос

### *Амос пәйгәмбәрниң бешарәтлири*

<sup>1</sup> Уззия Йәһудаға, Йоашниң оғли Йәробоам Исраилға падиша болған вақитларда, йәр тәврәштин икки жил илгири, Тәкоадики чарвичилар арисидики Амосниң Исраил тоғрилиқ ейтқан сөзлири: — □ ■

<sup>2</sup> У: «Пәрвәрдигар Сион теғидин һөкирәйду, Йерусалимдин авазини қоюветиду; Падичиларниң отлақлири матәм тутиду, Кармәл чоққиси ғазаңлишиду» — деди. □ ■

### *Худаниң Исраилға хошна қовмлар үстидин һөкүми •••*

#### *Сурийә һәққидә*

<sup>3</sup> Пәрвәрдигар мундақ дәйду: — «Дәмәшқниң үч гунайи, бәрһәк төрт гунайи үчүн, униңға чүшидиған жазани яндурмаймән, Чүнки улар Гилеадтикиләрни төмүр тирнилиқ сөрәмләр билән соққан еди; □

□ **1:1** «Амосниң Исраил тоғрилиқ ейтқан сөзлири» — адәттә бу китапта «Исраил» Исраилниң «шималий падишалиғи»ни көрситиду. Амос Йәһуданиң Тәкоа йезисидин болғини билән йәткүзидиған бешарәтлириниң көпинчиси «шималий падишалиқ» тоғрилиқтур. ■ **1:1** Зәк. 14:5 □ **1:2** «Пәрвәрдигар Сион теғидин һөкирәйду, Йерусалимдин авазини қоюветиду» —

бу бешарәт йәр тәврәшни көрсәтсә керәк. «Кармәл» болса Исраилда һөл-йегин әң көп болидиған жай; у «ғазаңлашқан» болса, башқа жайлар техиму шундақ болатти. ■ **1:2** Йәр. 25:30; Йо. 3:16

□ **1:3** «улар (Сурийәликләр) Гилеадтикиләрни төмүр тирнилиқ сөрәмләр билән соққан еди» — «2Пад.» 10:32-33, 13:3-5-айәттә Гилеадтикиләрниң Сурийә тәрипидин тартқан азап-оқубәтлири хатириләнгән; мошу айәттә тилға елинғини шу бозәк қилинишни көрсәтсә керәк.

4 Шундақла һазаэлниң өйигә бир от әвәтимән,  
У Бән-Һададниң ордилирини жутувалиду. □

5 Дәмәшқ дәрвазисидики төмүр балдақни  
сундуриветимән,

Авән жилғисида турғучини, Бәйт-Едәндә шаһанә  
һасисини тутқучини үзүп ташлаймән;

Сурийәниң хәлқи әсиргә чүшүп кирға елип кетилиду,  
— дәйду Пәрвәрдигар. □ ■

### *Филистийә һәққидә*

6 Пәрвәрдигар мундақ дәйду: —

«Газа шәһириниң үч гунайи, бәрһәқ төрт гунайи  
үчүн, униңға чүшидиған жазани яндурмаймән,  
Чүнки улар Едомға тапшуруп беришкә, барлиқ  
тутқунларни әсир қилип елип кәтти. □ ■

7 Һәм Мән Газаниң сепилиға от әвәтимән,  
У униң ордилирини жутувалиду;

8 Мән Ашдодта турғучини, Ашкелонда шаһанә һасини  
тутқучини үзүп ташлаймән,

Әкрон шәһиригә қарши қол көтиримән;

Филистийләрниң қалдуғи йоқилиду, — дәйду Рәб  
Пәрвәрдигар.

---

□ **1:4** «Һазаэл» — Дәмәшқ падишаси болуп, «Бән-Һадад» униң  
оғли еди. □ **1:5** «Авән жилғисида турғучини» — башқа бир

хил тәржимиси: «Рәзиллик жилғисида турғучи» — демәк, йәни  
Дәмәшқниң падишасини ипадиләйду. «Сурийәниң хәлқи әсиргә  
чүшүп кирға елип кетилиду» — «Кир» Месопотамийә (һазирқи  
ирақ)дики бир жут. Сурийәликләр әслидә шу жайдин чиққан еди  
(9:7-әйтни көрүң). ■ **1:5** 2Пад. 16:9; Йәш. 17:1-11; Йәр.

49:23-27 □ **1:6** «Чүнки улар Едомға тапшуруп беришкә, барлиқ  
тутқунларни әсир қилип елип кәтти» — «тутқунлар» Израилдин  
яки Йәһудадин тутқун қилинған бир түркүм кишиләр болса керәк.  
Қариғанда Газаниң (йәни Филистийләрниң) мәхсити Израиллардин өч  
елиш еди. ■ **1:6** 2Тар. 21:16, 17; 28:18

*Тур шәһири һәққидә*

<sup>9</sup> Пәрвәрдиғар мундақ дәйду: —

«Турниң үч гунайи, бәрһәқ төрт гунайи үчүн, униңға чүшидиған җазани яндурмаймән,

Чүнки улар барлиқ тутқунларни Едомға тапшурувәтти,

Шундақла қериндашлиқ әһдисини есигә алмиди. □

<sup>10</sup> һәм Мән Турниң сепилиға от әвәтимән,  
От униң ордилирини жутувалиду.

*Едом һәққидә*

<sup>11</sup> Пәрвәрдиғар мундақ дәйду: —

«Едомниң үч гунайи, бәрһәқ төрт гунайи үчүн, униңға чүшидиған җазани яндурмаймән,

Чүнки у барлиқ рәһим-шәпқәтни ташливетип,

Қилич билән өз қериндишини қоғлиған;

У йирилғидәк ғәзәптә болуп,

Дәрғәзитә болған һалитини һемишә сақлайду; □

<sup>12</sup> һәм Мән Теман шәһиригә от әвәтимән,  
От Бозраһниң ордилирини жутувалиду».

*Аммонийлар һәққидә*

<sup>13</sup> Пәрвәрдиғар мундақ дәйду: —

---

□ **1:9** «Чүнки улар барлиқ тутқунларни Едомға тапшурувәтти, шундақла қериндашлиқ әһдисини есигә алмиди» — бу «тутқунлар» бәлким йәнә Израилдин кәлгән болуши мүмкин. «Әһдә» — Сулайман падиша әсли Турниң падишаси билән әһдә түзгән еди. Бирақ тутқунларниң нәдин келиши, Турниң ким билән әһдә түзгәнлиги анчә муһим әмәс; муһими, Худа уларни вәдисидә турмаслиқтәк виждансизлиги үчүн җазалайду. □ **1:11** «У йирилғидәк ғәзәптә болуп,...» — башқа бир хил тәрҗимиси: «У ғәзәп билән һемишә адәмләрни житиветип,...».

«Аммонниң үч гунайи, бәрһәк төрт гунайи үчүн, униңға чүшидиған җазани яндурмаймән, Чүнки улар чегаримизни кеңәйтимиз дәп, Гилеадтики һамилдар аялларниң қосақлирини йеривәтти.□

14 һәм Мән Раббаһниң сепилиға от яқимән, Жәң күнидә қия-чиялар ичидә, Қара қуюнниң күнидә қаттиқ боран ичидә, От униң ордилирини жутувалиду;

15 һәм уларниң падишаси әсиргә чүшиду, — У әмирлири билән биллә әсиргә чүшиду, — дәйду Пәрвәрдигар.

## 2

### *Моаб һәққидә*

1 Пәрвәрдигар мундақ дәйду:

—«Моабниң үч гунайи, бәрһәк төрт гунайи үчүн, униңға чүшидиған җазани яндурмаймән, Чүнки у Едомниң падишасиниң устиханлирини көйдүрүп һак қиливәтти.

2 һәм Мән Моаб үстигә от әвәтимән, От Кериотниң ордилирини жутувалиду;

Вә Моаб чуқан-сүрәнләр билән, қия-чиялар билән, канай садаси билән өлиду.

---

□ **1:13** «Чүнки у чегаримизни кеңәйтимиз дәп, Гилеадтики һамилдар аялларниң қосақлирини йеривәтти» — улар Гилеадта туруватқан башқиларниму өлтүргән, әлвәттә. Бирақ уларниң бу әжайип рәһимсизликниң мәхсити, уларға қайтурма зәрбә бәрғидәк һеч адәм, һәтта бовақларниңму қалмаслиғи үчүн еди. Бабилниң падишаси Небоқаднәсар миладийәдин илгәрки 582-жили Раббаһ шәһирини вәйран қиливәтти.

3 Вә Мән уларниң һакимини арисидин үзүп ташлаймән,  
Униң эмирлирини униң билән биллә өлтүрүветимән, — дәйду Пәрвәрдигар.

#### *Йәһуда һәққидә*

4 Пәрвәрдигар мундақ дәйду: —  
«Йәһуданиң үч гунайи, бәрһәқ төрт гунайи үчүн,  
униңға чүшидиған җазани яндурмаймән,  
Чүнки улар Пәрвәрдигарниң Тәврат-қанунини  
кәмситти,  
Униңдики бәлгүлимиләргә әмәл қилмиди;  
Уларниң сахтилиқлири өзлирини адаштуруп қойди;  
уларниң ата-бовилириму буларға әгишип маңған  
еди.»□

5 һәм Мән Йәһуда үстигә от әвәтимән,  
От Йерусалимниң ордилирини жутувалиду.

#### *Исраил һәққидә*

6 Пәрвәрдигар мундақ дәйду: —  
Исраилниң үч гунайи, бәрһәқ төрт гунайи үчүн, уни  
җазасидин қайтурмаймән,  
Чүнки улар һәққанийларни күмүчкә сетивәтти,  
Йоқсул адәмни бир жүп чорукқа сетивәтти;  
7 Улар намратларниң бешидики чаң-топилирини  
бош қоювәтмәйду,  
Аҗиз мөминләрниң несивисини қайривалиду;

---

□ **2:4** «Уларниң сахтилиқлири өзлирини адаштуруп қойди»  
— «сахтилиқлири» кейинки гәпләргә қариганда, уларниң ясиған  
бутлирини көрситиду.

Ата-бала иккиси Мениң муқәддәс намимни булғап, охшаш бир қизниң йениға тәң бариду.□

**8** Улар қизларни һәммә қурбанғаһниң йениға елип берип,

Қәризгә рәнигә қойған кийим-кечәкләр үстидә улар билән ятиду;

Улар өз илаһиниң өйидә жәриманә билән алған шарапни ичмәктә.□

**9** Бирақ Мән Аморийларни уларниң алдидин һалак қилғанмән,

Аморийлар кедир дәриғидәк егиз, дуб дәриғидәк күчлүк болған болсиму,

Мән үстидин униң мевисини, астидин йилтизлирини һалак қилдим.■

**10** Һәм Аморийларниң зиминини егилишиңлар үчүн, Силәрни Мисир зиминидин елип чиқип,

---

□ **2:7** «Ата-бала иккиси Мениң муқәддәс намимни булғап, охшаш бир қизниң йениға тәң бариду» — бу иш паһишвазлик болупла қалмай, йәнә уларниң бутиға, йәни «Баал»ға бир хил чоқунуш паалийти һесаплинатти. □ **2:8** «Улар қизларни һәммә қурбанғаһниң йениға елип берип, қәризгә рәнигә қойған кийим-кечәкләр үстидә улар билән ятиду; улар өз илаһиниң өйидә жәриманә билән алған шарапни ичмәктә» — бу жүмлидә

Амос уларниң, болупму байларниң төрт гунайини көрситиду: — (1) уларниң (бутларға атап беғишлиған) көп қурбанлиқлири бар еди; (2) улар Муса пәйғәмбәргә чүшүрүлгән муқәддәс қанунға хилаплиқ қилип, өзлиригә қәриздәр болған намратлардин кийим-кечәклирини тартивалиду («Мис.» 22:26, «Қан.» 24:12-17ни көрүң); (3) улар бутханиларни селип, бутларни өзлириниң Худаси дәп етирап қилған; (4) улар һарам йолда хәқтин жәриманә алиду — у гуналар бәлким 6-айәттә ейтилған «үч гунайи, төрт гунайи»ни ениқ толуқлап көрситип бериши мүмкин. ■ **2:9** Чөл. 21:24; Қан. 2:31; Йә. 24:8

Қириқ жыл чөл-баяванда йетәклидим. □ ■

11 Силәрниң оғуллириңлардин бәзилирини пәйғәмбәр болушқа, Жигитлириңлардин бәзилирини «Назарий» болушқа турғуздум.

Шундақ әмәсму, и Исраил балилири? — дәйду Пәрвәрдигар. □

12 Бирақ силәр Назарийларға шарап ичкүздуңлар, һәм пәйғәмбәрләргә: «пәйғәмбәрлик қилмаңлар» — дәп буйрудуңлар. ■

13 Мана, Мән силәрни басимән, Худди лиқ өнчә бесилған һарву йәрни басқандәк, силәрни бесип туримән;

14 һәм чапқурларниңму қачар йоли йоқайду, Палван өз күчини ишлитәлмәйду, Зәбәрдәс батур өз женини қутқузалмайду.

15 Оқяни тутқучи тик туралмайду;

Йәлтапан қачалмайду,

Атқа мингүчи өз женини қутқузалмайду.

16 Палванлар арисидики әң жигәрлик батурму шу күнидә ялаңач қечип кетиду, — дәйду Пәрвәрдигар.

---

□ **2:10** «Силәрни ... қириқ жыл ... йетәклидим» — «Мисирдин чиқиш» вә «Чөл-баявандики сәпәр» бойичә улар чөл-баяванда көп қетим Худаға итаәтсизлик, асийлиқму қилған. Худаниң шу күнләрдә уларни ташливәтмигәнлиги униң меһри-шәпқитигә интайин зор испат бәрди вә бериду. ■ **2:10** Мис. 12:51 □ **2:11**

«Назарий» — бу адәмләр алаһидә йол билән (жүмлидин шарап ичмәй, чачлирини чүшүрмәй) вақитлиқ яки өмүрвайәт өзини Худаға атап бегишлиған. Шуңа уларниң жүрүш-турушлири хәқләргә бақий дунияни әслитип туратти («Чөл.» 6-бапни көрүң). ■ **2:12** Ам. 7:12, 13

## 3

*Һәр бир ишнің сәвәви бардур*

<sup>1</sup> Пәрвәрдигар силәрни әйипләп ейтқан бу сөз-каламни аңлаңлар, и Исраил балилири,

Йәни Мән Мисир зиминидин елип чиқарған бу пүткүл жәмәт: —

<sup>2</sup> «Йәр йүзидики барлиқ жәмәтләр арисидин пәкәт силәрни тонуп кәлдим;

Шуңа үстүңларға барлиқ қәбиһликлириңларниң жазасини чүшүримән».

*Хитан һәм муһакимә*

<sup>3</sup> Икки киши бир нийәттә болмиса, қандақму биллә маңалисун?

<sup>4</sup> Олжиси йоқ шир орманда һөкирәмду?

Аслан һеч немини алмиған болса угисида һувламду?

<sup>5</sup> Қапқанта йәмчүк болмиса қуш йәргә жиқиламду?

Алғидәк нәрсә болмиса, қисмақ йәрдин етилип чиқамду?

□ **3:2** «Йәр йүзидики барлиқ жәмәтләр арисидин пәкәт силәрни тонуп кәлдим; шуңа үстүңларға барлиқ қәбиһликлириңларниң жазасини чүшүримән» — демәк, Худа инсанларға ата қилған алаһидә имтиязларниң һәр бири өзигә хас алаһидә жавапкарлиғини өзи билән биллә елип келиду.

□ **3:4** «Олжиси йоқ шир орманда һөкирәмду? Аслан һеч немини алмиған болса угисида һувламду?» — ширлар икки әһвалда һөкирәйду. (1) нишан қилған овни қорқитип қозуқтәк қатуруп қоюш үчүн; (2) ов-олжини алғандин кейин башқа житқуч һайванларға: «Бу мениңки, униңға чеқилма» дәп агаһландүрүш үчүн. Бизниңчә мошу йәрдә бәлким биринчи мүмкинчиликни билдүриду (8-айәтни көрүң). һеч болмиғанда Исраилға «ахирқи дәқиқә», йәни товва қилишқа әң ахирқи пурсәт кәлди; товва қилмисаңлар Пәрвәрдигар ширдәк силәрни Өз ови қилиду, дегәнлик болса керәк.



6 Шәһәрдә *agah* канийи челинса, хәлиқ қорқмамду?  
 Пәрвәрдигар қилмиған болса, шәһәргә яманлиқ  
 чүшәмду?■

7 Рәб Пәрвәрдигар Өз қуллири болған пәйғәмбәрләргә  
 авал ашкаримай туруп,  
 У һеч иш қилмайду.□

8 Шир һекиригән турса, ким қорқмайду?  
 Рәб Пәрвәрдигар сөз қилғанда, ким Униң бешаритини  
 йәткүзмәй туралайду?□

*Худа Израилни қоршайдиган дүшмән болуп қалди ●●●*  
*«У бурулула уларниң дүшмини болди» {3:9-4:16}*

9 Ашдодтики қәлғә-ордиларда,  
 Шундақла Мисирдики қәлғә-ордиларда елан қилип:

«Самарийә тағлири үстидә жиғилиңлар,  
 Униң оттурисидики зор қийқас-сүрәнләрни,  
 Униң ичидики жәбир-зулумларни көрүп беқиңлар»

---

■ **3:6** Йәш. 45:7; Жиг. 3:37, 38 □ **3:7** «Рәб Пәрвәрдигар  
 Өз қуллири болған пәйғәмбәрләргә авал ашкаримай туруп,  
 У һеч иш қилмайду» — бу әйәт Худаниң қилған барлиқ  
 ишлиридики интайин муһим бир принципни көрситиду.  
 Башқичә ипадилисәк: — «Рәб Пәрвәрдигар қилмақчи болған  
 ишлирида, Өз қуллири болған пәйғәмбәрләргә алди билән бешарәт  
 бәрмәй қалмайду». □ **3:8** «Шир һекиригән турса, ким  
 қорқмайду? Рәб Пәрвәрдигар сөз қилғанда, ким Униң бешаритини  
 йәткүзмәй туралайду?» — бу жүмлигә қариганда «шир» техи  
 овни тутмиған охшайду — Товва қилишқа азрақла вақит қалди  
 (4-әйәтни қайта көрүң).

— дәнлар.□

10 — Улар һәқ иш қилишни билмәйду — дәйду  
Пәрвәрдигар,

— Улар ордилириға зулум-зораванлиқ билән  
тартивалғанлирини һәм олжіларни жуғлиғучилар!□

11 Шуңа Пәрвәрдигар мундақ дәйду: —

«Мана бир яв! У зиминни қоршивалди!

У мудапиеңни елип ташлайду,

Қәлғә-ордилириң булаң-талаң қилиниду.

12 Пәрвәрдигар мундақ дәйду: — Падичи ширниң  
ағзидин қойниң икки путини яки қулиқиниң  
бир парчисини қутқузуп алғандәк,

Самарийидә олтарған Исраилларму шундақ  
қуткузулиду,

— Шәһәрдә пәқәт кариватниң бир бүжіги,

---

□ **3:9** «Ашдодтики қәлғә-ордиларда ... елан қилип: — «Самарийә тағлири үстидә жиғилиңлар, униң оттурисидики зор қийқас-сүрәнләрни, униң ичидики жәбир-зулумларни көрүп беқиңлар» — бу сөз бәлким уни аңлиған Самарийәдики һөкүмдарларға һәм байларға бәк егир кәлгән болуши мүмкин. Худа қандақму Ашдодтики «бутпәрәс, капир» Филистийләрни (һәм Мисирлиқларни) мошу һөкүмдарларниң Өз пухралириға қилған жәбир-зулумлирини көрүшкә, жутниң көтәргән дад-пәрядлирини аңлашқа тәклип қилсун? «Қийқас-сүрәнләр» болса икки бислиқ сөз — (1) жутниң дад-пәрядлирини; (2) қоршивалған дүшмәнләрдин қоркуш түпәйлидин көтирилгән қийқас-сүрәнләрни билдүриду (11-айәтни көрүң). □ **3:10** «Улар ордилириға зулум-зораванлиқ билән тартивалғанлирини һәм олжіларни жуғлиғучилар!» — бу бәлким икки бислиқ сөз болуп: — (1) һөкүмдарлар хәқләрни бозәк қилиш арқилиқ өзлиригә олжа топлиған; (2) улар шундақ қилғанлиғидин, бу буливалған һарам олјиси ахирида өз бешиға дүшмәнләрниң зулумлири, булаңчиликлири болуп чүшиду.

Дивандики бир парчә Дәмәшқ либасила қалиду!□

13 — Аңлаңлар, Яқупниң жәмәтидә гувалиқ бериңлар,

— дәйду Рәб Пәрвәрдиғар, самави қошунларниң Сәрдари болған Худа,□

14 — Мән Исраилниң асийлиқлирини өз бешиға чүшүргән күнидә,

Бәйт-Әл шәһириниң қурбанғаһлириниму жазалаймән;

Қурбанғаһниң бүжәклиридики мүңгүзләр кесиветилип йәргә чүшүрүлиду.□

15 Мән «Қишлиқ Сарай» вә «Язлиқ Сарай»ни бирақла уруветимән;

Пил чиши өйләрму йоқилип кетиду,

Көплигән өйләр түгишиду, — дәйду

---

□ **3:12** «Самарийидә олтарған Исраилларму шундақ кутқузулиду, — **шәһәрдә пәқәт кариватниң бир бүжиги, дивандики бир парчә Дәмәшқ либасила қалиду!**» — мошу айтниң иккинчи қисминиң тәржимилири һәр хил, бирақ умумий мәнаси бир-биригә йеқин келиду. Самарийәдикиләрниң оңда йетип әйш-ишрәтлик турмушида ишләткән буюмлиридин наһайити аз бир қисми қелип қалиду. □ **3:13** «Аңлаңлар, Яқупниң жәмәтидә гувалиқ бериңлар,...» — бу Худаниң һелиқи техичә «бутпәрәс, капир» болған Ашдодтикиләргә қилған сөзи. □ **3:14** «Бәйт-Әл шәһириниң қурбанғаһлириниму жазалаймән; қурбанғаһниң бүжәклиридики мүңгүзләр кесиветилип йәргә чүшүрүлиду» — бешарәттин 150 жил илгири «Йәробоам И», Исраил (шималий падишалық)ниң тунжа падишаси Бәйт-Әл шәһиридә бир калисиман бутни ясап, уни «Пәрвәрдиғар Худайимиз» дәп атап, униң алдиға бир қурбанлиқ суписини (қурбанғаһ) ясиған. Амосниң сөзигә қариганда бу қурбанғаһниң йениға хелә көп қурбанғаһлар қошуп селинған. Қурбанғаһниң һәр төрт бүжигигә бир мүңгүз бекитилгән.

Пәрвәрдигар.□

## 4

*Самарийәдики аялларға вә пүткүл аһалигә болған ағалар*

<sup>1</sup> И Башандики инәкләр,  
Самарийә тегида туруп, намратларни харлаватқан,  
мискинләрни езиватқанлар,  
Ғоҗилириға: «Шарапни елип келиңлар, биз ичимиз»  
дәйдиғанлар,

Бу сөзни аңлаңлар: —□

<sup>2</sup> Рәб Пәрвәрдигар Өз пак-муқәддәслиги билән қәсәм  
ичкәнки,  
Мана, бешиңларға шундақ күнләр чүшидуки,  
У силәрни илмәкләр билән,  
Нәслиңларни чаңгақлар билән елип кетиду.□

<sup>3</sup> Һәм силәр аяллар һәр бириңлар сепилниң  
шоралиридин қисилип өтүп,  
Удул меңип тикиветисиләр;

---

□ **3:15** «Мән «Қишлиқ Сарай» вә «Язлик Сарай»ни бирақла уруветимән» — «қишлиқ сарай», «язлик сарай» падиша дәм алидиған жайлар болса керәк. «Көплигән өйләр» — қариганда көплигән адәмләр кәмбәгәл болуп мақансиз қалған. Шу вақитларда, байлар көп өйләрни салған. □ **4:1** «Башандики инәкләр» — бу «инәкләр» Самарийәдики байларниң қиз-аяллирини көрситиду. Башан болса семиз, сағлам калилири билән даңқи чиққан район.

□ **4:2** «Мана, бешиңларға шундақ күнләр чүшидуки, У силәрни илмәкләр билән, нәслиңларни чаңгақлар билән елип кетиду» — Самарийә хәлқи ахирида Асурийә падишасиға әсиргә чүшиду; Асурийә падишасиниң әсирләрниң калпуклиридин илмәкни өткүзүп уларни йетәкләйдиған рәһимсиз адити бар еди.

Вә силәр һармон тәрәпкә чөрүветилисиләр, — дәйду Пәрвәрдигар.□

<sup>4</sup> Энди Бәйт-Әлгә келиңлар, асийлиқ қилиңлар!

Гилгалдиму асийлиқни көпәйтиңлар!

Этигәндә қурбанлиқлириңларни,

һәр үчинчи күни силәрниң «ондин бир» үлүш өшрилириңларни елип келиңлар,□ ■

<sup>5</sup> «Тәшәккүр қурбанлиғи»ни хемиртуруч билән биллә көйдүрүңлар —

Силәр «халис қурбанлиқлар»иңларни жакалап махтинип жүрүңлар;

Чүнки бундақ қилишқа амрақсиләр, и Израиллар! — дәйду Рәб Пәрвәрдигар.□ ■

<sup>6</sup> «Мән һәммә шәһәрлириңларда «чишниң пакизлиғи»ни чүшүрдүм,

□ **4:3** «Вә силәр һармон тәрәпкә чөрүветилисиләр» — «һармон» бизгә һазир намәлум бир шәһәр. □ **4:4** «Энди Бәйт-Әлгә келиңлар, асийлиқ қилиңлар! Гилгалдиму асийлиқни көпәйтиңлар!» — Бейт-Әл вә Гилгал (шундақла шималий тәрәптә «Дан» шәһири, жәнубий тәрәптә Бәәр-Шеба шәһири) хәлиқләр көп зиярәт қилидиған бут тавапғаһи еди. ■ **4:4** һош. 12:12 □ **4:5** ««Тәшәккүр қурбанлиғи»ни хемиртуруч билән биллә көйдүрүңлар» — қурбанлиқларни хемиртуруч салған нәрсиләр билән биллә сунушқа қәтъий болмайтти («Лав.» 2:11). «Силәр «халис қурбанлиқлар»иңларни жакалап махтинип жүрүңлар; чүнки бундақ қилишқа амрақсиләр, и Израиллар!» — 4- һәм 5-айәттә ейтилған қурбанлиқлар һәмдә һәр кишиниң киримидин «ондин бири»ни һәр үч жилда Худаға атап беғишлиши, әслидә Муса пәйғәмбәргә чүшүрүлгән қанунда бекитилгән еди. Бирақ Израиллар һазир буларни өз бутлириға атап беғишлаватиду. Әсли хемиртуруч селип қилинған аш һәдийәләрни қурбанлиқларға қошуп сунуш мәнъий қилинған еди. Бу сөзләргә қариганда улар мошу паалийәтләрдә өзлирини хелә «тәқвадар» көрсәтмәкчи болуп, «ихтиярий қурбанлиқ»ларни көп қилған охшайду. ■ **4:5** Лав. 2:1, 15; 7:13

Һәммә йериңларда силәрни аш-нанға болған һажәтмән қилдим;

Бирақ силәр йәнила йенимға қайтмидиңлар, — дәйду Пәрвәрдигар;□

<sup>7</sup>Һосулға үч айла қалған болсиму, силәрдин ямғурни тартивелип бәрмидим;

Бир шәһәр үстигә ямғур яғдурдум,

Йәнә бир шәһәргә яғдурмидим;

Бир парчә йәр үстигә ямғур яғди;

Йәнә бир парчә йәр ямғурсиз қағжирап қалди;

<sup>8</sup>Шуниң билән икки, үч шәһәрниң пухралири су тиләп башқа бир шәһәргә әләңшип барди,

Лекин қанмиди;

Бирақ силәр йенимға йәнила қайтмидиңлар, — дәйду Пәрвәрдигар;

<sup>9</sup>Мән силәрни жудун һәм һал апити билән урдум;

«Ғажилиғучи қурут»лар нурғунлиған беғиңлар, үзүмзарлириңлар, әнжир дәрәқлириңлар һәм зәйтүн дәрәқлириңларни йәп кәтти;

Бирақ силәр йенимға йәнила қайтмидиңлар, — дәйду Пәрвәрдигар;□ ■

<sup>10</sup>Мән араңларға Мисирға чүшүрүлгән апәтләрдәк апәтни әвәттим;

Жигитлириңларни қилич билән өлтүргүздүм,

Атлириңларни олжа болушқа қоювәттим;

Мән қарарғаһиңлардин *жасәтләрниң* сесикчилиғини пурутувәттим,

Уни димиғиңларғиму киргүздүм,

□ **4:6** «Мән һәммә шәһәрлириңларда «чишниң пакизлиғи»ни чүшүрдүм» — демәк уларда йегидәк нәрсә йоқ. □ **4:9**

«Мән силәрни жудун һәм һал апити билән урдум» — «һал апити» зираәтләрниң бир хил кесили. ■ **4:9** Қан. 28:22; Йо. 1:4

Бирақ силәр йенимға йәнила қайтмидиңлар, —  
дәйду Пәрвәрдиғар;□

**11** Мән араңлардин бәзиләрни Худа Содом вә Гоморра шәһәрлирини өрүвәткинидәк өрүвәттим,  
Шуниң билән силәр оттин тартивелинған бир чучула  
отундәк болуп қалдиңлар;

Бирақ йенимға йәнила қайтмидиңлар, — дәйду  
Пәрвәрдиғар;□ ■

**12** Шуңа Мән саңа шундақ қилишим керәк дәватимән,  
и Израил;

Мән буни саңа қилидиғанлиғим түпәйлидин,  
Худайиң билән көрүшүшкә тәйярлан, и Израил!□

**13** Чүнки мана, тағларни Шәкилләндүргүчи,  
Шамални Яратқучи,

Инсанға өзлириниң ой-пикриниң немә экәнлигини  
Аян Қилғучи,

Таң сәһәрни қараңғулуққа Айландурғучи,

□ **4:10** «Мән араңларға Мисирға чүшүрүлгән апәтләрдәк  
апәтни әвәттим» — башқа бир хил тәржимиси «Мән (әсли)  
Мисирға чүшүргән ваба кесилини әвәттим» (демәк, Муса пәйғәмбәр  
дәвридә Мисирға чүшкән вабаларни бешиңларғиму чүзүрдүм)  
«атлириңларни олжа болушқа қоювәттим» — башқа бир хил  
тәржимиси «Уларни (демәк, жигитлириңларни) силәр буливалған  
атлар билән биллә өлтүргүздүм». □ **4:11** «Мән араңлардин

бәзиләрни Худа Содом вә Гоморра шәһәрлирини өрүвәткинидәк  
өрүвәттим» — «Мән ... бәзиләрни Худа ... өрүвәткинидәк өрүвәттим»  
— бу йәрдә сөз қиливатқан ким? Бизниңчә мошу бешарәтни  
Мәсиһ Өзи бәргән болса керәк. ■ **4:11** Яр. 19:24 □ **4:12**

«Худайиң билән көрүшүшкә тәйярлан!» — гәрчә бәлким  
вақит-пәйти шунчә кечиккини билән, Худа йәнила улар билән  
көрүшүшкә тәйяр туриду, йәнила (бу һәқиқәтән адәмни һәйран  
қалдуриду) уларға меһри-шәпқәт көрситишкә тәйяр туриду, дегәнлик  
болса керәк, дәп қараймиз (Тәвратта адәттә: «Худа билән көрүшүш»  
дегән мәнидә). Бирақ бәзи алимлар бу жүмлини Худаниң пат арида  
чүшүридиған жазасини көрситиду, дәп қарайду.

Йәр йүзидики жуқури жайларниң үстидә дәссәп жүргүчи дәл Шудур,  
 Пәрвәрдигар, самави қошунларниң Сәрдари болған  
 Худа Униң намидур! □ ■

## 5

### *Үч тавангаһ тоғрилиқ*

<sup>1</sup> И Израил жәмәти, бу сөзни,  
 Йәни Мән сән тоғрилиқ оқуйдиған бир мәрсийәни  
 аңлап қой: —

<sup>2</sup> «Пак қиз Израил жиқилди;  
 У қайтидин орнидин турмайду;  
 У өз туприғиға ташланған,  
 Уни турғузуп йөлигүчи йоқтур».

<sup>3</sup> Чүнки Рәб Пәрвәрдигар мундақ дәйду: —  
 Израилниң миң ләшкәр чиққан бир шәһириниң йүз  
 ләшкирила тирик қалиду;  
 Йүз ләшкәр чиққан бир шәһириниң Израил жәмәти  
 үчүн он ләшкирила тирик қалиду;

<sup>4</sup> Чүнки Пәрвәрдигар Израил жәмәтигә мундақ дәйду:

—  
 Мени издәңлар, һаятқа еришисиләр;

<sup>5</sup> Бәйт-Әлни издимәңлар,  
 Гилгалғиму бармаңлар,  
 Бәәр-Шебаға сәпәр қилмаңлар;

□ **4:13** «Инсанға өзлириниң ой-пикриниң немә экәнлигини аян қилғучи» — ибраний тилида «Инсанға униң ой-пикриниң немә экәнлигини...» дейилиду. Шуңа башқа бир хил тәржимиси: «Инсанға өзиниң (Худаниң) ой-пикриниң немә экәнлигини...». Бирақ биз «униң ой-пикри» дегәнлик Худаниң ой-пикирлирини әмәс, бәлки адәмләрниңкини көрситиду, дәп қараймиз. **«Таң сәһәрни қараңғулукқа айландурғучи»** — яки «Қараңғулукни таң сәһәр қилғучи». ■ **4:13** Nah. 1:3



Чүнки Гилгал әсиргә елинип сүргүн қилинмай  
қалмайду,  
Бәйт-Әл йоққа чиқиду. □ ■

<sup>6</sup> Пәрвәрдигарни издәңлар, һаятқа еришисиләр;  
Болмиса У Йүсүп жәмәти ичидә от кәби партлап, уни  
йәп кетиду,  
Һәм Бәйт-Әлдә отни өчүргидәк адәм тепилмайду.

<sup>7</sup> И адаләтни әмәнгә айландурғучи,  
Һәққанийлиқни йәргә ташлиғучилар, □

<sup>8</sup> Силәр Орион юлтуз түркүми вә Қәлб юлтуз топини  
Яратқучи,  
Өлүм көләңгисини таң нуриға Айландурғучи,  
Күндүзни қараңғулуқ билән кечигә Айландурғучи,  
Деңиздики суларни чақирип, уларни йәр йүзигә  
Қуйғучини издәңлар;  
Пәрвәрдигар Униң намидур. ■

<sup>9</sup> У батурлар үстигә туюқсиз һалакәтни партлитиду,  
Истиһкам үстигә һалакәт чүшүриду.

<sup>10</sup> Шу *Исраиллар* шәһәр дәрвазисидә тәнбиһ  
беридиғанларға өч,

---

□ **5:5** «Бәйт-Әлни издимәңлар, Гилгалғиму бармаңлар, Бәэр-Шебаға сәпәр қилмаңлар» — Бәйт-Әл, Гилгал һәм Бәэр-Шеба Исраиллар үчүн үч тавабһаһқа айланған еди. Бу үч жайға берип курбанлиқ қилиш қатарлиқлар «тавап қилиш»тәк «саваблиқ иш» дәп қаралған. Бу үч жай Ибраһим, Исақ, Якуп, Йәшуа қатарлиқ пәйғәмбәрларниң тарихи билән зич мунасивәтлик болған жайлардур. Тәвратта, бундақ «тавап қилиш» ишлириниң һәммиси хорапилйилик дәп қарилиду. Амос бу йәрдә сөз оюни қилиду, «Гилгал әсиргә чүшиду» дәйду. Бу ибраний тилида «Гилгал галаһ-галаһ» дегән билән ипадилиниду. «Бәйт-Әл йоққа чиқиду» дегәнниң «Бәйт-Әл «йоқ» (йоққа баравәр болған) бир бутқа охшап қалиду» дегән ички мәнаси бар. ■ **5:5** Ам. 4:4 □ **5:7** «И адаләтни әмәнгә айландурғучи» — «әмән» дегән аччиқ бир өсүмлүк болғачқа, мошу йәрдә адәмләргә қайғу-һәсрәтни епкелидиған адаләтсизлиқни билдүриду. ■ **5:8** Аюп 9:9; 38:31; Ам. 9:6

Дурус сөзләйдиғанлардин жиркиниду.□

11 Энди силәр намратларни езип,  
Улардин буғдай «һәдийә»ләрни алдиңлар!  
Оюлған ташлардин өйләрни салдиңлар,  
Бирақ уларда турмайсиләр;  
Силәр гөзәл үзүмзарларни бәрпа қилғансиләр,  
Бирақ уларниң шарабини ичәлмәйсиләр.□ ■

12 Чүнки силәрниң асийлиқлириңларниң қанчилик көплүгини,  
Силәрниң гунайиңларниң қанчилик зор екәнлигини  
убдан билимән;  
Улар һәққаний адәмни езиду,  
Улар пара йәйду,  
Шәһәр дәрвазисида мискинләрниң һәққини  
қайривалиду.

13 Шуңа бундақ дәвирдә «пәмлик адәм» сүкүт  
қилиду;  
Чүнки у рәзил бир дәвирдур.□

14 һаят яшаш үчүн яманлиқни әмәс, меһриванлиқ-  
яхшилиқни издәңлар;  
Шундақ болғанда силәр дегиниңлардәк,  
Самави қошунларниң Сәрдари болған Пәрвәрдиғар  
һәқиқәтән силәр билән биллә болиду.

□ **5:10** «Шу Израиллар шәһәр дәрвазисида тәнбиһ беридиғанларға өч,...» — «шәһәр дәрвазиси» шәһәрдики ақсақаллар олтиридиған, әрз-дәваларни аңлайдиған, сорақ қилидиған жай.

□ **5:11** «Энди силәр намратларни езип,...» — ибраний тилида «Энди силәр намратларни дәссәп,...». Башқа бир хил тәржимиси «Намратлардин еғир ижарә һәққи елип,...». ■ **5:11** Зәф. 1:13

□ **5:13** ««пәмлик адәм» сүкүт қилиду» — мошу «пәмлик адәм» бәлким «өз бехәтәрлиги яки мәнпәәтини көзләп жүридиған адәм» дегән мәнидә. Жуқириқи 10-, 12-айәтни көрүң. Буниңға қариганда, Амос пәйғәмбәрниң «епи йоқ» охшайду, чүнки у опочуқ һалда рәзил һөкүмдарларға, байларға тәнбиһ бәрмәктә.

15 Яманлиқтин нәпрәтлиниңлар, мөһриванлиқ-яхшилиқни сөйүңлар,  
Шәһәр дәрвазисида адаләтни орнитиңлар;  
Шундақ қилғанда Пәрвәрдигар, самави қошунларниң  
Сәрдари болған Худа бәлким Йүсүпниң қалдисига шапаәт көрситәр. □ ■

16 Шуңа Пәрвәрдигар, самави қошунларниң Сәрдари болған Худа Рәб мундақ дәйду: —  
«Барлиқ кәң рәстә-базарларда аһ-зарлар аңлиниду;  
Улар һәммә кочиларда «Вай... вай!...» дәп авазини көтириду;  
Улар деханларниму матәм тутушқа,  
Аһ-зарлар көтәргүчи «устилар»ни жиғлашқа чақириду.

17 һәм барлиқ үзүмзарлардиму аһ-зарлар көтирилиду;  
Чүнки Мән Өзүм араңлардин өтүп кетимән» — дәйду Пәрвәрдигар. □

### *Пәрвәрдигарниң күни*

18 Пәрвәрдигарниң күнигә тәқәззар болған силәргә вай!  
Пәрвәрдигарниң күни силәргә қандақ ақивәтләрни кәлтүрәр?

---

□ **5:15** «...Худа бәлким Йүсүпниң қалдисига шапаәт көрситәр» — «Йүсүпниң қалдисиге» шималий падишалиқ болған «Исраил»дин қалдурулғанларни көрситиду. Йүсүптин төрүлгән Әфраим вә Манассәһдин Исраил ичидики әң чоң қәбилеләр чиққан. ■ **5:15** Зәб. 33:15-16; 96:10; Рим. 12:9 □ **5:17** «Мән Өзүм араңлардин өтүп кетимән» — «Мис.» 12:12дә, Пәрвәрдигарниң Исраилға «Мән Мисирни кезип өтимән» дәп Мисирлиқларға өлүм жазасини жүргүзгәнлигигә охшаш, У һазир **Өз хәлқи** арисидин «өтүп кетип», Өз жазасини елип бариду.

У йоруклуқ әмәс, бәлки қараңғулуқ елип келиду. □ ■

19 У күни бириси ширдин қечип, ейиққа учрап, Андин өйигә кирип, қоли билән тамға йөләнгәндә, Илан уни чаққандәк бир иш болиду!

20 Пәрвәрдигарниң күни йоруклуқ әмәс, бәлки қараңғулуқла елип келиду әмәсму?

Униңда пәқәт қараңғулуқла болуп, йоруклуқ һеч болмайдиғу?!

### *Бәһүдә һейт-байрамлар*

21 һейтлириңларға нәпрәтлимән, улардин бизар болдум,

Ибадәт сорунлириңларниң пуриғини пуриғум йоқ. ■

22 Чүнки силәр Маңа «көйдүрмә қурбанлиқ»лар һәм «аш һәдийә»лириңларни сунуп атисаңларму, Мән уларни қобул қилмаймән;

Силәрниң бордақ маллириңлар билән қилған «енақлиқ қурбанлиқлириңлар»ға қаримаймән.

23 Мәндин мунажәтлириңларниң садалирини епкетиңлар,

Чилтарлириңларниң күйлирини аңлимаймән;

24 Буниң орнида адаләт худди шарқиратмидәк, һәққанийлиқ әбәдий ақидиған еқимдәк долқунлисун!

---

□ **5:18** «Пәрвәрдигарниң күнигә тәкәззар болған силәргә вай!»

— Амос дәвридикиләр Тәвраттики «Обадия» һәм «Йоел» пәйғәмбәрләрниң язмилиридин «Пәрвәрдигарниң күни»ни хата чүшинип, бәким «Худа һәммә «капир әжнәбий» әлләрни қаттиқ уриду, «Худаниң хәлқи болған бизләр» кәтирилимиз» дегән ирқчи, бемәна көз-қарашта болған еди. Амос бу күн болса, гунадин товва қилмиған һәр бир адәмгә жаза елип келиду, дәйду. ■ **5:18** Йәр. 30:7; Йо. 2:2; Зәф. 1:15

■ **5:21** Йәш. 1:11; Йәр. 6:20

25 Силәр чөл-баявандики қириқ жылда қилған қурбанлиқ-һәдийиләрни Маңа елип кәлдиңларму, и Израил жәмәти?! □ ■

26 Бәрһәқ, силәр «Суккот» дегән падишасиңлар, һәм «Қиун» дегән бутлириңларни, йәни «Юлтуз илаһи»ңларни көтирип маңдиңлар! □

27 Әнди Мән силәрни әсир қилип, Дәмәшқтин жирақларға сүргүн қилдурымән,  
— дәйду «Самави қошунларниң Сәрдари болған Худа» дегән нам билән аталған Пәрвәрдигар.

## 6

*Исраилниң һаким-һөкүмдарлириға вай!*

1 И Зионда хатиржәм олтарғанлар һәм Самарийә тегиға тайинип аман-есән яшиғанлар!  
И әлләрниң каттисиниң әрбаблири!  
Исраил жәмәти силәрни издәп келиду —  
— Силәрниң һалиңларға вай! ■

□ 5:25 «Силәр чөл-баявандики қириқ жылда қилған қурбанлиқ-һәдийиләрни маңа елип кәлдиңларму, и Израил жәмәти?!» — Муса пәйғәмбәрниң йетәкчилигидә чөл-баяванда болған дәвирдә, Исраиллар чөл-баяванда қурбанлиқларни қилип кәлгән болсиму, лекин бу әйәттин шуни биләләймизки, улар бу қурбанлиқларни Худа үчүн атиған әмәс («Маңа елип кәлдиңларму?»); бу ишлар пәқәтла бир «диний паалийәт» жуйсунида елип берилған, халас. ■ 5:25 Рос. 7:42

□ 5:26 «Бәрһәқ, силәр ... «Юлтуз илаһи»ңларни көтирип маңдиңлар!» — пүткүл әйәтниң тәржимилири көп хил. Бирақ асасий мәнәси охшаш, Исраил Муса пәйғәмбәр дәвридин тартип көңлидики бутпәрәсликни һеч ташлимиған. Айәттә етилған бутлар асасән Месопотамийә, йәни Бабил районидики бутлардур. Шуңа Худаниң уларға беридиған жазаси (27-әйәт) уларни Бабилға әсир қилдуруп, шу йәргә сүргүн қилдуруштин ибарәт болиду. ■ 6:1 Мис. 19:5; Йәр. 2:3

<sup>2</sup> *Силәр хәлиққә:* — «Калнәһ шәһиригә берип көрүңлар;

Шу йәрдин «бүйүк Хамат» шәһиригә бериңлар,  
Андин Филистийләрниң шәһири Гатқа чүшүп беқиңлар;

Булар силәрниң икки падишалиғиңлардин әвзәлму?  
Уларниң чегариси силәрниңкидин кәңму?» — *дәп махтинип сөзләйсиләр.* □

<sup>3</sup> И яман күнни кечиктүрмәкчи болғанлар!

Силәр жәбир-зулумниң һөкүмранлиғини орнитип,  
уни өзүңларға йеқин қилмақчи болисиләр, ■

<sup>4</sup> Пил чишида нәқишләнгән кариватлар үстидә ятисиләр,

Диванлириңлар үстидә керилип ятисиләр,

Пада топидин пахланларни,

Кала қотанлиридин мозайни таллап йәйсиләр,

<sup>5</sup> Чилтар аһаңиға тәңкәш қилип ейтисиләр,

Давуттәк өзүңларға сазларни ижад қилисиләр, ■

<sup>6</sup> Шарапни чиниләп-чиниләп ичисиләр,

Өзүңларға сәрхил майлиқ әтирләрни сүрисиләр,

□ **6:2** «булар силәрниң икки падишалиғиңлардин әвзәлму?»

— «икки падишалиқ» — биринчиси шималий падишалиқ

— Израил, пайтәхти Самарийә; иккинчиси жәнубий падишалиқ

— Йәһуда, пайтәхти Йерусалим. «Силер хәлиққә:... махтинип

сөзләйсиләр» дегән сөзләр әслидики тексттә йоқ. Бу әйттә

айдиңлаштурушқа тегишлик бир мәсилә бар: — әйттики сөзләрни

Амос ейтқанму яки Самарийәдики әмирләр Самарийәниң

бехәтәрлиги тоғрилиқ махтинип ейтқанму? Бизниңчә

Самарийәдики әмирләр ейтқан болуши керәк; чүнки әгәр пәйғәмбәр

ағһландуруш тәризидә соригән болса, соалниң әксичә соригән

болатти, — Йәһи «Бу шәһәрләр силәрниң икки падишалиғиңлардин

ажизму?» дәп соригән болатти. Шуңа бу сөзләрни қоштуқ. Бу үч

шәһәрниң һәммиси дүшмәнниң һужумиға дуч келип, андин ғулиған

болса керәк — бирақ һазирғичә бу ишлар тоғрилиқ тарихий

хатириләр йоқ. ■ **6:3** Әз. 12:27; Ам. 5:18 ■ **6:5** Йәш. 5:12

— Бирақ көңлүңлар Йүсүп жәмәтининң зиян-зәхмити үчүн һеч азапланмайду!■

<sup>7</sup> Шуңа улар тунжа әсиргә чүшкәнләр арисидә әсиргә елиниду;

Керилип ятқанларниң әйш-ишрити ахирлишиду.□ ■

<sup>8</sup> Рәб Пәрвәрдигар Өз һаяти билән қәсәм қилғанки,  
— дәйду Пәрвәрдигар, самави қошунларниң  
Сәрдари болған Худа,

— Мән Яқупниң ғуруридин бизар болдум,

Униң орда-истийһкамлиридин нәпрәтлимән;

Мән бу шәһәрни, шундақла униңдики һәммини  
дүшмәнгә тәңла өткүзүп беримән;

<sup>9</sup> Вә әмәлгә ашурулидуки,

Бир өйдә он адәм болуп қалса, бу онәйләнму өлиду.□

<sup>10</sup> Әгәр мәлум бир өлгүчиниң туққини, йәни  
өлгүчиниң жәситини көйдүрүшкә мәсәул киши  
устиханларни көтирип өйдин чиқиветип, өй  
ичидики йәнә бирисидин:

— «Қешиңда йәнә бириси барму?» дәп сориса, у  
«Йоқ» дәйду,

Андин туққини йәнә: «Сүкүт! Пәрвәрдигарниң

---

■ **6:6** Йәш. 5:11,12 □ **6:7** «Шуңа улар тунжа әсиргә чүшкәнләр арисидә әсиргә елиниду; керилип ятқанларниң әйш-ишрити ахирлишиду» — тарихий мәлуматлардин қариганда, Асурийә империйәси мәлум бир жутқа тажавуз қилғанда, авал шу жуттики мәтивәрләрни әсир қилип епкетиш адити бар еди. ■ **6:7** Йәш. 5:13

□ **6:9** «Бир өйдә он адәм болуп қалса, бу онәйләнму өлиду» — 5:3ни көрүң.

намини тилға елишимизға болмайду!» — дәйду.□

11 Сәвәви, Пәрвәрдигар буйруқ чүшүриду,  
Вә чоң өйни парә-парә қиливетиду,  
Кичик өйниму чак-чекидин йерип чеқиветиду.□

12 Атлар таш үстидә чапаламду?

Адәмләр әшу йәрни калилар билән ағдураламду?

Бирақ силәр адаләтни өт сүйигә,  
Һәққанийлиқниң мевисини әмәнгә  
айландурғансиләр —□ ■

13 — Йоқ бир нәрсидин шатлинип  
кәткәнсиләр,

□ **6:10** «мәлум бир өлгүчиниң туққини...» — ибраний тилида «мәлум бир өлгүчиниң тағиси...». «... Жәситини көйдүрүшкә мәсьул киши устиханларни көтирип өйдин чиқиветип, өй ичидики йәнә бирисидин: — «қешиңда йәнә бириси барму?» дәп сориса, у «йоқ» дәйду, андин туққини йәнә: «сүкүт! Пәрвәрдигарниң намини тилға елишимизға болмайду!» — дәйду» — Йәһудий хәлқи адәттә жәсәтләрни көмиду, «жәсәтни көйдүрүшни өч көриду. «Жәситини күйдүрүш» дегән иш уларниң бешиға наһайити еғир апәт чүшидиғанлиғини көрситиду; шуниң билән уларниң жәсәтләрни көмүшкә қәтғий вақти чиқмайду, демәкчи. Шуңа бу бешарәт Самарийәниң наһайити жидди, бечарә әһвалға чүшидиғанлиғини көрситиду. Униң үстигә, жәсәт өйдә узунғичә турған — һазир пәқәт «устиханлар»ла қалған. һаят қалған кишиләр шундақ қорқидуки, улар Пәрвәрдигарниң намини ейтишқиму петиналмайдиған болуп қалиду. Қизиқ бир иш шуки, узундин тартип, болупму Йерусалимниң Әйса Мәсиһниң өлүмидин кейинки вәйран қилинишидин кейин, Йәһудийлар «Яһвәһ» (Пәрвәрдигар) дегән исимни ишлитишкә петиналмайду. □ **6:11** «Пәрвәрдигар... чоң өйни парә-парә қиливетиду, кичик өйниму чак-чекидин йерип чеқиветиду» — һаким-һөкүмдарларниң, әмәлдарларниң гуналири һаман башқиларни өз гуналириға четилдуруп қойиду; шу вәжидин «кичик өйләр»му жазаға учрап кетиду. □ **6:12** «...адаләтни өт сүйигә, һәққанийлиқни әмәнгә айландурғансиләр» — мошу ибариниң мәнаси 5-бап, 7-айәтниң мәнасигә охшаштур. ■ **6:12**



«Өз күчимизгә тайинип қудрәткә егә болғанмиз» — дегәнсиләр. □ 14 Чүнки мана, и Исраил жәмәти, — дәйду Пәрвәрдигар, самави қошунларниң Сәрдари болған Худа, — Мән силәр билән қаршилишидиған бир әлни турғузимән; Улар Хамат шәһириниң давинидин Арабаһ еқимиғичә силәрни харлайду. □

## 7

### Амосниң дуалири — Худаниң қарари

1 Рәб Пәрвәрдигар маңа көрсәттики —

Кейинки от-чөп баш тартқан вақтида, мана У чекәткиләрни ясиди (бу падиша өзигә от-чөп орғандин кейинки, иккинчи қетимлиқ от-чөп өскән вақит еди) □ 2 һәм шундақ болдики, чекәткиләр зиминдики от-чөпни қалдурмай йәвәткәндин кейин, мән: —

«И Рәб Пәрвәрдигар, өтүнүп қалай, кәчүргәйсән! Яқуп қандақму чидалайду? У кичик турса!» — дедим.

---

□ 6:13 «Йоқ бир нәрсә» — бизниңчә, шүбһисизки, уларниң бутлирини көрситиду. Пүткүл әйәтниң башқа бир хил тәржимиси: ««Ло-дәбар шәһирини елип шатланған едук, Карнаим шәһириниму өз күчимизгә тайинип алдуққу?» — дегәнсиләр». □ 6:14 «Мән силәр билән қаршилишидиған бир әлни турғузимән» — «бир әл» Асурийә империйәсини көрситиду. □ 7:1 «Рәб Пәрвәрдигар маңа көрсәттики — кейинки от-чөп баш тартқан вақтида, мана у чекәткиләрни ясиди...» — бу ишни (шундақла -4-, 7-вә 8:1-әйәттики ишларниму) Амос бешарәтлик ғайипанә көрүнүштә көргән болса керәк. Чүнки 3-, 6-әйәттә Пәрвәрдигар «бундақ иштин» яниду.

<sup>3</sup> Пәрвәрдигар әнди ундақ қилиштин янди: «Әнди ундақ болмайду» — деди Пәрвәрдигар.

<sup>4</sup> Рәб Пәрвәрдигар маңа көрсәтти —

Мана, Рәб Пәрвәрдигар хәлқи билән күрәш қилишқа отни чақирди;

От һәтта чоңқур деңизниму қурутти,

Мирас болған зиминниму йәп кәтти;

<sup>5</sup> Әнди мән: —

«И Рәб Пәрвәрдигар, өтүнүп қалай, тохтиғайсән! Яқуп қандақму чидалайду? У кичик турса!» — дедим.

<sup>6</sup> Пәрвәрдигар шундақ қилиштин янди: «Әнди ундақ болмайду» — деди Рәб Пәрвәрдигар.

<sup>7</sup> Әнди У маңа мундақ бир ишни көрсәтти —

Вә мана, Рәб тик өлчигүч жип билән қопурулған там түвидә,

Қолида тик өлчигүч жипни тутқиничә туратти; <sup>8</sup> вә Пәрвәрдигар мәндин: —

«Амос, немини көрдүң?» дәп сориди.

Мән: «Тик өлчигүч жипни» — дедим.

Рәб: «Мән йәнә Өз хәлқим Исраил оттурисиға тик өлчигүч жипни тикләймән; Мән йәнә уларни жазалямай өтүп кәтмәймән;

<sup>9</sup> һәм Ишақниң «жуқури жайлири» һалак болиду,

Исраилниң тавапгаһлири вәйран қилиниду;

Йәробоам жәмәтигә қилич билән һужум қилишқа орнумдин туримән» — деди. □

---

□ **7:9 «Ишақниң «жуқури жайлири» һалак болиду»** — «жуқури жайлар» тағ чоққилири қатарлиқ жайларда Худаға қурбанлиқ қилиш әслидә Муса пәйғәмбәргә чүшүрүлгән қанунда мәнъий қилинған еди. Шундақтиму, Исраил һәм Йәһудадикиләр хелә бурунла тағ чоққилири үстидә Пәрвәрдигарға қурбанлиқ қилип ибадәт қилишқа башлиған еди. Кейин улар мошу «жуқури жайлар»да бутқа чоқунушқа башлиди.

Амосниң бутпәрәсләрниң тавапгаһи болуп қалған Бәйт-Әлниң каһини, йәни «шималий падишалық» Израилниң «баш каһини» Амазия билән болған күриши

10 Шуниң билән Бәйт-Әлдике каһин Амазия Израил падишаси Йәробоамға хәвәр йоллап: —

«Амос Израил жәмәти арисиде турупму силигә сүйқәст қилди; зимин униң қилған барлиқ гәплирини көтирәлмәйду. 11 Чүнки Амос: —

«Йәробоам қиличта өлиду, Израил әсиргә елинип өз зиминидин сүргүн болмай қалмайду!» — дәйду» — деди.□

12 Андин Амазия Амосқа: — Һәй алдин көргүчи! Бәс, йоқал, Йәһуда зиминиға қач, әшу йәрдә бешарәт берип, шу йәрдә нан тепип йә! 13 Бирақ Бәйт-Әлдә йәнә бешарәт бәрмә; чүнки у падишаниң тавапгаһи, шаһлиқ өйду, — деди.□

14 Амос Амазияға жавап берип мундақ деди: — «Мән әсли пәйғәмбәр әмәс едим, яки пәйғәмбәрниң оғлиму әмәсмән; бәлки мән бир чарвичи, шундақла ерән дәрәқлириниң мевисини тәргүчи едим.

15 Бирақ пада беқиватқан чеғимда Пәрвәрдигар мени Өз илкигә алди вә маңа: «Барғин, хәлқим Израилға бешарәт бәр» — деди. 16 Әнди, и Амазия, Пәрвәрдигарниң сөзигә қулақ сал! Сән маңа: «Израилни әйипләйдиған бешарәтләрни бәрмә, Исһақ жәмәтини әйипләйдиған сөзләрни ейтма», дедиң.■ 17 Шуңа Пәрвәрдигар мундақ дәйду: —

□ **7:11** «Чүнки Амос: — «Йәробоам қиличта өлиду, Израил әсиргә елинип өз зиминидин сүргүн болмай қалмайду!» — дәйду» — әмәлийәттә Амос: — «Пәрвәрдигар Йәробоамниң жәмәтигә қилич билән һужум қилиду» — дегән еди (9-айәт). □ **7:13** «Бәйт-Әлдә йәнә бешарәт бәрмә; чүнки у падишаниң тавапгаһи» — «падишаниң тавапгаһи» ибраний тилида «падишаниң «муқәддәс жай»и» дейилиду. ■ **7:16** Әз. 21:7

«Сениң аялиң шәһәрдә паһишә болиду, оғул-қизлириң қилич билән қирилиду вә зиминиң өлчәш таниси тартилиши билән парчилиниду; сән напак бир зиминда өлисән; вә Израил әсиргә елинип өз зиминидин сүргүн болмай қалмайду»».

## 8

### *Келидиган җазалар*

<sup>1</sup> Рәб Пәрвәрдигар маңа мундақ бир ишни көрсәтти; мана, бир севәт язлик мевә. □ <sup>2</sup> Андин У мәндин: Амос, немини көрдүң? — **дәп сориди.**

Мән: «Бир севәт язлик мевини» — **дедим.**

Пәрвәрдигар маңа: Әнди хәлқим Израилға завал йәтти; Мән йәнә уларни җазалимай өтүп кәтмәймән, — **деди.** □

<sup>3</sup> — Шу күни ордидики қизларниң нахшилири қия-чияларға айлениду, — **дәйду Рәб Пәрвәрдигар;** — **Җәсәтләр көп болиду;** улар җай-җайларда сиртқа ташлиниду. Сүкүт! □

<sup>4</sup> Буни аңлаңлар, һәй мискинләрни әзгүчиләр, Зиминдики аҗиз мөминләрни йоқатмақчи болғанлар — □

---

□ **8:1** «Рәб Пәрвәрдигар маңа мундақ бир ишни көрсәтти; мана, бир севәт язлик мевә» — бу ишни (һәм 7-бап, 4-, 7-айәттики ишларниму) Амос бешарәтлик ғайипанә көрүнүштә көргән болуши мүмкин. □ **8:2** «Мән: «бир севәт язлик мевини» — **дедим.**

Пәрвәрдигар маңа: Әнди хәлқим Израилға завал йәтти... — **деди**» — ибраний тилида «язлик мевә» билән «завал» дегән сөzlәр бир-биригә охшап кетиду. □ **8:3** «Җәсәтләр көп болиду; улар җай-җайларда сиртқа ташлиниду. Сүкүт!» — демәк, шу чағда матәм тутқанда, аваз чиқиришқа болмайду. □ **8:4** «Һәй мискинләрни әзгүчиләр...» — башқа бир хил тәрҗимиси «Һәй, мискинләрни жутувалғучилар...».

5 «Ашлиғимизни сатмақчи едуқ, йеңи ай қачанму ахирлишар,

Буғдай яймисини ачаттуқ, шабат күни қачан түгәр?»  
— дәйдиғанлар,

— Шундақла «әфаһ»ни кичик қилип, «шәкәл»ни чоң елип,

Алдамчилик үчүн таразини ялған қилғанлар! □ ■

6 — Намратларни күмүчкә,

Мискин адәмни бир жүп чоруққа сетивалмақчи болғанлар,

Буғдайни сүпүрүндиси билән қошуп сатмақчи болғанлар!■

7 Пәрвәрдиғар Яқупниң ғурури билән шундақ қәсәм қилдики,

— Бәрһәқ, Мән һәргиз уларниң қилғанлиридин һеч

---

□ **8:5** «Ашлиғимизни сатмақчи едуқ, йеңи ай қачанму ахирлишар, буғдай яймисини ачаттуқ, шабат күни қачан түгәр?» — «йеңи ай» күнидә һәм «шабат күни» (шәнбә күни)дә Муса пайғәмбәргә чүшүрүлгән қанун бойичә дәм елиш керәк еди. Әнди бу кишиләр ачкөзлүктин дәм елишқиму нарази еди. Шундақ болупла қалмай, улар буғдайни өлчәйдиған күрини кичик, тәңгиләрни жиңлайдиған тараза тешини чоң қилип хәқләрни алдайду (кейинки изаһатни көрүң). ««әфаһ»ни кичик қилип, «шәкәл»ни чоң елип,..» — «әфаһ» һәжим бирлиги, «шәкәл» пулниң яки еғирлиқниң бирлиги еди. Бир «әфаһ» (яки «күрә») 40 литрчә, бир «шәкәл» («мисқал») 14 грам келиду. Бу толук әйәт содигәрләрниң аддий пухраларни өлчәм бирликлиридин пайдилинип, қақати-соқти қиливатқанлиғини көрситиду. ■ **8:5** Нош. 12:8 ■ **8:6** Ам. 2:6

бирини унтумаймән!□

<sup>8</sup> Зимин бу ишлардин тәвренип кәтмәмду?

Вә униңда туруватқанларниң һәммиси матәм тутмамду?

У Нил дәриясидәк өрләп кетиду,

У Мисир дәриясидәк өркәшләп, андин чөкүп кетиду.□

<sup>9</sup> Шу күни шундақ әмәлгә ашурулидуки, — дәйду

Рәб Пәрвәрдигар,

— Қуяшни чүштә патқузимән,

Зиминни шу очуқ күндә қараңғулаштуримән.

<sup>10</sup> һейтлириңларни мусибәткә,

һәммә нахшилириңларни аһ-зарларға айландуриветимән;

һәммә адәмниң чатриқи үстини бөз рәхт билән ориғузимән,

һәр бир адәмниң бешида тақирлиқ пәйда қилимән;

Бу матәмни йәккә-йеганә бир оғулниң матимидәк,

һейтниң ахирини дәрд-әләмлиқ бир күн

---

□ **8:7** «Пәрвәрдигар Яқупниң ғурури билән шундақ қәсәм қилдики,...» — бәзи алимлар: ««Яқупниң ғурури билән» дегәнни «Яқупниң пәхри билән», демәк «Яқупниң пәхри болған Худа билән» дәп чүшиниду. Бирақ 6-бап, 8-айәт бойичә Худа «Яқупниң ғурури» яки «Яқупниң пәхри»гә өч еди. Адәттә қәсәм ичиштә қәсәм қилғучилар наһайити муқим, өзгәрмәс бир нәрсә билән қәсәм ичиду; Худаниң «Яқупниң ғурури билән» қәсәм ичиши болса интайин кинайилиқ гәп, «Яқупниң ғурури»ниң һеч өзгәрмәс, наһайити жаһил екәнлигини пуритиду. □ **8:8** «Зимин бу ишлардин тәвренип кәтмәмду? Вә униңда туруватқанларниң һәммиси матәм тутмамду? У Нил дәриясидәк өрләп кетиду, у Мисир дәриясидәк өркәшләп, андин чөкүп кетиду» — мошу айәттә Амос йәр тәврәш тоғрилиқ бешарәт бериду (1:1ни көрүң). Нил дәрияси һәр жили туюқсиз өрләп кетип, бир мәзгил кәлкүн келип, зиминни бесип кетиду. Қанаан (Пәләстин) зиминиму энди Нил дәриясиға охшаш «өрләп кетиду» (йәр тәврәш билән егиз-пәс болиду).

қиливетимән.□

*Сүргүн болуп, Худаниң сөзидин айрилиш*

11 Мана, шундақ күнләр келидуки, — дәйду Рәб Пәрвәрдигар,

Зиминға қәһәтчиликни әвәтимән, —

— Нанға болған қәһәтчилик әмәс, яки суға болған чаңқашму әмәс, бәлки Пәрвәрдигарниң сөз-каламани аңлашқа болған қәһәтчиликни әвәтимән.

12 Шуниң билән улар деңиздин деңизға, шималдин шәриққә кезип маңиду,

Улар Пәрвәрдигарниң сөз-каламани издәп уян-буян жүрүп, уни тапалмайду.□

13 Шу күни гөзәл қизлар һәм жигитләрму уссузлуқтин һалидин кетиду;

14 һәм Самарийәниң гунайиниң нами билән қәсәм ичкәнләр,

---

□ **8:10** «Һәммә адәмниң чатриқи үстини бөз рәхт билән ориғузимән» — «бөз рәхт»кә орунивелиш, чачларни чүшүриветиш қаттиқ матәмни яки товва қилишни билдүриду. «Бу матәмни йәккә-йеганә бир оғулниң матимидәк... қиливетимән» — бешарәттә өлгән «йәккә-йеганә оғул» зади кимду? Мәзкур соал Израил үчүн дәвирдин-дәвиргә башни қатуридиған мәсилә. □ **8:12** «кезип маңиду» — ЯКИ «сәрсан болуп маңиду» яки «әләңшип маңиду». «Шуниң билән улар деңиздин деңизға, шималдин шәриққә кезип маңиду, улар Пәрвәрдигарниң сөз-каламани ... тапалмайду» — биринчидин, «деңиздин деңизға» дегәнлик бәлким «оттура деңиз»дин «өлүк деңиз»ға», йәни «ғәриптин шәриққә» дәп билдүриду. Тексттә «жәнупқа» тилға елинмайду. Бәлким бу Израилдикиләрниң һакавурлуғини көрситиду — улар Йәһудадин, яки Йәһудадин кәлгән пәйғәмбәрдин (мәсилән, Амостин) һәқиқәтни издимәйду. Толуқ бешарәт бәлким Йәһудийларниң кейинки дәвирләрдик, болупму һазирқи умумий әһвалини көрсәткән болса керәк — улар Инжілни, йәни «хуш хәвәр»ни қобул қилмиғачқа, өзлири тартқан азап-оқубәтлиригә һеч чүшәнчә тапалмайду.

Йәни «Илаһиңниң тириклиги билән, и Дан», яки «Бәэр-Шебадики *илаһий* тирик йол билән!» дәп қәсәм ичкәнләр болса —

Улар жиқилиду, орнидин һәрғиз қайтидин туралмайду. □ ■

## 9

### *Сахтһпәзлик үстигә қилинған жәң*

<sup>1</sup> Мән Рәбниң қурбанғаһниң йенида турғинини көрдүм; У мундақ деди: —

— Түврүкләрниң башлирини уруңлар, босуғилар силкинғичә уруңлар,

Уларни *ибадәтханидикиләрниң* башлириға чүшүрүп, парә-парә қилиңлар!

Мән шу *бутһпәрәсләрдин* әң ахирда қалғанлириниму қилич билән өлтүримән;

Улардин қачай дегәнләр қачалмайду,

---

□ **8:14** «Самарийәниң гунайиниң нами билән қәсәм ичкәнләр» — «Самарийәниң гунайи» уларниң бутлиридин бири болса керәк. «Бәэр-шебадики *илаһий* тирик йол билән!» — ибраний тилида «Бәэр-Шебадики йолниң тириклиги билән» дейилиду. «Данниң *илаһи*» һәм «Бәэр-Шебадики *илаһий* тирик йол» — шу икки йәрниң бутлирини көрситиду. «Йол» ибраний тилида «дәрәк» дегән сөз билән ипадилиниду. Уйғур тилидики «тәриқә» вә «тәриқәт» дегән сөزلәр әрәб тили арқилиқ мошу сөздин кәлгән. ■ **8:14** Ам. 5:5



Улардин қутулай дегәнләр қутулуп чиқалмайду.□

2 Улар тәһтисара ичигә тешип кирсә, қолум әшу йәрдин уларни тартип чиқириду;

Улар асманға ямишип чиқса, Мән шу йәрдин уларни тартип чүшүримән;□ ■

3 Улар Кармәл чоққисига мөкүвалсиму, Мән уларни издәп шу йәрдин алимән;

Улар деңиз тегидә нәзиримдин йошурунувалған болсиму,

Мән иланни буйруймән, у уларни чақиду;□

4 Дүшмәнлиригә әсиргә чүшкән болсиму,

Мән шу йәрдә қилични буйруймән, у уларни өлтүриду;

Мән яхшилиқни әмәс, бәлки яманлиқни йәткүзүш үчүн көзлиримни уларға тикимән. ■

5 Самави қошунларниң Сәрдари болған Рәб Пәрвәрдигар,

Зиминға тәккүчи болса дәл Униң Өзидур;

У тегиши биләнла, зимин ерип кетиду, униңда туруватқанларниң һәммиси матәм тутиду;

Зимин Нил дәриясидәк өрләп кетиду —

---

□ **9:1** «Мән Рәбниң қурбанғанниң йенида турғинини көрдүм; У мундақ деди: — **Түврүкләрниң башлирини уруңлар, босуғилар силкингиçә уруңлар, уларни ибадәтханидикиләрниң башлириға чүшүрүп, парә-парә қилиңлар!**» — бу ишлар, шүбһисизки, Бәйт-Әлдики (бутпәрәслик соруни қилинған, бирақ «Пәрвәрдигарниң нами» билән аталған) ибадәтханида болиду. Мошу буйруқ кимгә берилгәнлиги ениқ дейилмиди; бәлким пәриштиләргә берилгән болуши мүмкин. Ибадәтханиниң бузулуши бәлким йәр тәврәш билән мунасивәтлик (5-айәтни көрүң). □ **9:2** «тәһтисара» — өлгәнләрниң роһлири баридиган жай. ■ **9:2** Зәб. 138:8-12 □ **9:3** «Улар деңиз тегидә нәзиримдин йошурунувалған болсиму, Мән иланни буйруймән, у уларни чақиду» — «Йәш.» 27:1ни көрүң. ■ **9:4** Йәр. 44:11

Мисирниң дәриясидәк өркәшләп, андин чөкүп кетиду.□

6 Равақлирини әршләргә селип, асман гүмбизини йәр йүзигә бекиткүчи Шудур;

Деңиздики суларни чақирип, уларни йәр йүзигә қуйғучи Удур;

Пәрвәрдигар Униң намидур.■

7 Силәр Маңа нисбәтән Ефиопийә балилириға охшаш әмәсму, и Израил балилири?

Мән Израилни Мисирдин елип чиқарған әмәсму?

Филистийләрни Крет арилидин, Сурийәликләрни Кир шәһиридин чиқарған әмәсму?□

8 Қараңлар, Рәб Пәрвәрдигарниң көзи «гунакар падишалиқ» үстигә чүшти —

Мән йәр йүзидин уни йоқитимән;

Лекин Мән Яқуп жәмәтини толуқ йоқитивәтмәймән, — дәйду Пәрвәрдигар.

9 Чүнки қараңлар, Мән буйруқ чүшүримән,

□ 9:5 «У тегиши биләнла, зимин ерип кетиду, униңда туруватқанларниң һәммиси матәм тутиду; зимин Нил дәриясидәк өрләп кетиду...» — мошу әйәттә йәр тәврәш тоғрилиқ йәнә бир бешарәт берилиду. ■ 9:6 Зәб. 103:3, 13; Ам. 5:8 □ 9:7 «Силәр Маңа нисбәтән Ефиопийә балилириға охшаш әмәсму, и Израил балилири? Мән Израилни Мисирдин елип чиқарған әмәсму? Филистийләрни Крет арилидин, Сурийәликләрни Кир шәһиридин чиқарған әмәсму?» — «Крет арили» — ибраний тилида «Кафтор». Толуқ әйәтниң мәнәси: — Израиллар «Худа бизни Мисирдин алаһидә чиқарған» дегән ойда болуп, «Немини қилишимиздин қәтъийнәзәр, биз йәнила Худаниң алаһидә хәлқи болимиз, һеч немә бизгә тәгмәйду» дегән хата ойға келип қалған болса керәк. Худа мошу йәрдә, башқа әлләрни («капир» әлләрни) башқа йәрләрдин (жүмлидин Мисирдин жирақ жайлардин), елип чиқардим, дәйду. Шуңа, мәлум бир әл бир йәрдин башқа бир йәргә йеткилип чиққан болсиму, бу иш уларниң қалтислиғини испатлимайду. Әлниң жутлирини бекиткүчи болса пәқәт Худа Өзидур.

Шуниң билән худди бириси данни ғәлвирдә тасқифандәк, Израил жәмәтини әлләр арасида тасқаймән,

Бирақ улардин әң кичигиму йәргә чүшүп кәтмәйду.

□ **10** *һалбуки, хәлқимниң барлиқ гунакарлири, йәни: «Күлпәт бизгә һәргиз йеқинлашмайду, бешимизға чүшмәйду»* дегүчиләр қилич тегидә өлиду.

### *Адамни һәйрануһас қилидиған вәдә — ахирқи заманлар*

**11** Шу күни Мән Давутниң жиқилған кәписини йеңибаштин тикләймән,

Униң йериқлирини етимән;

Уни харабиликтин оңшап,

Әйни замандики петидәк қуриман. □ ■

**12** Шуниң билән улар Едомниң қалдисига һәмдә намим билән аталған барлиқ әлләргә егидарчилик қилиду, — дәйду буни бежиргүчи Пәрвәрдиғар.

---

□ **9:9** «Шуниң билән худди бириси данни ғәлвирдә тасқифандәк, Израил жәмәтини әлләр арасида тасқаймән, бирақ улардин әң кичигиму йәргә чүшүп кәтмәйду» — бугдай данлири ғәлвирдин өтүп кетиду, ташлар қалиду. Бу әйәтниң мәнаси, шүбһисизки, Худа қиммити бар болған барлиқ бугдай данлирини (һәқиқий етиқатчиларни) жиғип сақлайду (10-әйәтни көрүң). Сүзүлүп қалғанлири (ташлар) ташливетилиду. □ **9:11** «Давутниң жиқилип чүшкән кәписини йеңибаштин тикләймән» — бу

бешарәт: (1) Давут пәйғәмбәрдин болған падишалиқ наһайити ақиз болуп андин түгишидиғанлиғини (жиқилидиғанлиғини) көрситиду (Амос пәйғәмбәрдин 150 жил кейин шундақ болған); (2) ахирқи заманларда Худаниң Давутниң бир әвлади́ни елип тәхткә олтарғузуп, Израилни қайтидин бир падишалиқ қилидиғанлиғини көрситиду. Бу падишалиқ барлиқ қалған әлләрни башқуриду (12-әйәттә көрситилиду). Бу әлләрниң һәммиси Худаға ибадәт қилиду, униң нами билән атилиду (12-әйәт). «Қошумчә сөз»имизниму көрүң.

■ **9:11** Рос. 15:16

13 Мана шундақ күнләр келидуки, — дәйду  
 Пәрвәрдигар,  
 — Йәр һайдиғучи һосул жиққучиға  
 йетишивалиду,  
 Үзүмләрни чәйлиғучи уруқ чачқучиға  
 йетишивалиду;  
 Тағлар йеңи шарапни темитип,  
 Барлиқ дөң-егизликләр ерип кетиду. □ ■

14 Вә хәлқим Исраилни асарәттин қутулдуруп,  
 азатлиққа ериштүримән;  
 Улар харап шәһәрләрни қайта қуруп, уларда  
 маканлишиду;  
 Улар үзүмзарларни тикип, уларниң шарабини  
 ичиду;  
 Улар бағларни бәрпа қилип, мевисини йәйду. □

□ **9:13** «Үзүмләрни чәйлиғучи уруқ чачқучиға йетишивалиду» — «үзүмләрни чәйлиғучи» үзүм шараби чиқириш үчүн үзүмләрни көлчәккә қоюп дөссәйдиған адәмләр. **«Йәр һайдиғучи һосул жиққучиға йетишивалиду, үзүмләрни чәйлиғучи уруқ чачқучиға йетишивалиду»** — демәк, һосулни жиғип болушқа көп вақит кетиду. һосул елиш адәттә Март, Апрель айлирида башлиниду. Йәр һайдаш адәттә Октябр, Ноябрьда болиду. Бирақ һосулни йеғивелиш йәр һайдаш башланған вақитқичә теһи түгимәйду; үзүм чәйләш вақти адәттә Синтәбр ейида болиду. Лекин ахирқи заманда үзүм чәйләш уруқ чечиш вақтиғичә, йәни Ноябрь, Декабрь айлириғичә давамлишиду. **«Барлиқ дөң-егизликләр ерип кетиду»** — бу ибарә бәлқим сүт вә шарап шунчә мол болиду, мевә ширнилири екип туриду, тағлар вә дөңләр «ерип кетиватқан»дәк көрүниду, дегән мәнидә. Бу айәт «Йо.» 3:18-айәттин нәқил кәлтүрүлгән.

■ **9:13** Йо. 3:18 □ **9:14** «Вә хәлқим Исраилни асарәттин қутулдуруп, азатлиққа ериштүримән; улар харап шәһәрләрни қайта қуруп,... улар бағларни бәрпа қилип, мевисини йәйду» — бу улук вәдә 4:9, 5:11, 5:27, 8:2-айәтләрдә хатирләнгән жазаларни йүздәйүз өзгәртиду. Ахир берип Худа Өз хәлқини гунадин қутқузуп, пакландуриду вә шуниң билән У улар арисидә пүтүнләй улуклиниду.

15 Мән уларни өз зими́ни үстигә тикимән,  
Улар Мән уларға ата қилған зиминдин һәргиз  
қайтидин жулуветилмайду — дәйду Пәрвәрдигар  
сениң Худайиң. ■

**Муқеддес Калам (кирил йезиқ)**  
**The Holy Bible in the Uyghur language, written in**  
**Cyrillic script**

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5